

HØRINGSNOTAT

Forslag til lov om handelsforbud med de israelske bosetningene i Palestina

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	2
2. Bakgrunn	2
3. Utviklingen i andre land	3
4. Lovens hovedinnhold.....	4
5. Folkerettslige rammer.....	4
5.1 Innledning.....	4
5.2 WTO og sikkerhetsunntakene i GATT 1994 artikkel XXI og GATS XIVbis.....	5
5.3 EFTAs handelsavtale med Israel og Norges bilaterale landbruksavtale med Israel ...	6
5.4 EFTAs handelsavtale med Palestina og Norges bilaterale landbruksavtale med Palestina.....	6
6. Nærmere om utvalget og avgrensingen av de foreslåtte forbudene	7
7. Forbud mot inn- og utførsel av varer fra bosetningene	8
8. Forbud mot kjøp av fast eiendom og tjenesteytelser knyttet til fast eiendom	9
8.1 Forbud mot kjøp og annet erverv av fast eiendom i bosetningene	9
8.2 Forbud mot å yte visse tjenester knyttet til oppføring, renovering, kjøp eller salg av fast eiendom i de israelske bosetningene i Palestina	10
8.3 Forbud mot erverv av andeler i israelsk næringsvirksomhet med hovedsete og produksjon i de israelske bosetningene i Palestina.....	11
9. Forholdet til Grunnloven § 97	11
9.1 Innledning	11
9.2 Tilbakevirkningsforbudet i Grunnloven § 97	11
9.3 Vurdering.....	12
10. Unntak for handlinger som har tilstrekkelig palestinsk tilknytning.....	12
11. Unntak for aktiviteter med humanitære formål	13
12. Lovens virkeområde.....	13
12.1 Innledning	13
12.2 Unntak fra kravet til dobbel straffbarhet i straffeloven § 5	14
12.3 Lovens anvendelse på Svalbard, Jan Mayen og bilandene	14
13. Bestemmelse om straff	15
14. Økonomiske og administrative konsekvenser	15
15. Merknader til bestemmelsene	16
16. Forslag til lov	19

1. Innledning

Utenriksdepartementet sender med dette forslag til lov om handelsforbud med de israelske bosetningene i Palestina på høring.

2. Bakgrunn

Israels okkupasjon og bosettingspolitikk i Palestina er i strid med folkeretten og må opphøre. Dette er slått fast i en rekke resolusjoner fra FNs sikkerhetsråd, inkludert i resolusjon 2334 (2016). Den internasjonale domstolen i Haag (ICJ) fant allerede i den rådgivende uttalelsen om Den israelske muren (2004) at de israelske bosetningene i Palestina er etablert i strid med Israels folkerettslige forpliktelser. Bosetningene på okkupert land undergraver muligheten for en fredelig løsning på konflikten og utgjør en trussel mot fred og sikkerhet i regionen. I den rådgivende uttalelsen av 19. juli 2024 fant Domstolen videre at Israels tilstedeværelse i Palestina som sådan er i strid med folkeretten. Domstolen uttalte samtidig at alle stater, som følge av Israels alvorlige brudd på folkeretten, er forpliktet til å ikke anerkjenne eller støtte opp under opprettholdelsen av Israels ulovlige tilstedeværelse i Palestina.

FNs høykommissær for menneskerettigheter fant i en rapport i mars i år en sterk økning i bosettervold og vold begått av israelske sikkerhetsstyrker.¹ Antallet palestinere som ble fordrevet fra sine hjem på Vestbredden var i rapporteringsperioden større enn noensinne.² Ifølge rapporten er Israels målsetning en permanent tvangsflytting av befolkningen. En slik målsetning skaper bekymring for etnisk rensing. Regjeringen har gjentatte ganger vært tydelig i sin kritikk av bosettervold og israelske myndigheters utkastelser og nedrivninger av hus. Regjeringen har også gitt uttrykk for at Israel må trekke seg ut av eksisterende bosetninger og stanse utbyggingen av nye.

Utenriksministeren fordømte 11. februar 2026 beslutningen om å utvide Israels kontroll på okkuperte Vestbredden. Beslutningen innebærer blant annet innføring av israelske tinglysingsprosedyrer i Vestbredden for første gang siden 1967, omklassifisering av deler av Palestina til israelsk 'statlig land', oppheving av eksisterende israelsk forbud mot overføring og salg av okkupert land til israelske bosettere og konsolidering av israelsk kontroll over arealforvaltning, planlegging og håndheving på hele Vestbredden.

Israels krigføring i Gaza og militæroperasjoner og bosettingsaktivitet på Vestbredden har ført til en klar forverring av situasjonen i Palestina. Israelske regjeringsmedlemmers uttalte mål om å annektere deler av både Gaza og Vestbredden er betydelige hinder for en tostatsløsning.

¹ [A/HRC/61/70: Israeli settlements in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, and in the occupied Syrian Golan - Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights - Advance edited version | OHCHR](#)

² Rapporten dekker perioden fra 1. november 2024 til 31. oktober 2025 og er utarbeidet i tråd med de metodologiske standardene til kontoret til FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR).

Regjeringen frarådet 7. mars 2024 handel og næringsssamarbeid med de israelske bosetningene.³ Regjeringen skjerpet denne frarådingen 17. oktober 2024 til å gjelde handel og næringsssamarbeid som støtter opp om Israels ulovlige tilstedeværelse i Palestina.⁴

Stortinget anmodet regjeringen i anmodningsvedtak nr. 1250 20. juni 2025 om å «utrede og innføre et forbud mot handel og annen næringsvirksomhet med selskaper som bidrar til å opprettholde Israels ulovlige okkupasjon av palestinske områder».

I tilknytning til behandlingen av statsbudsjettet for 2026, anmodet Stortinget i vedtak 78 5. desember 2025 «regjeringen komme tilbake til Stortinget med et lovforslag om forbud mot innførsel av varer med opprinnelse i, og utførsel av varer til, de folkerettsstridige israelske bosetningene i Palestina, og ta initiativ til at andre land innfører lignende forbud.»

Den foreslåtte loven supplerer frarådingene med et bindende forbud knyttet til innførsel av varer med opprinnelse i de folkerettsstridige israelske bosetningene i Palestina samt utførsel av varer til de samme bosetningene. I loven foreslås det også forbud rettet mot kjøp av fast eiendom i de ulovlige bosetningene, forbud mot å yte visse tjenesteytelser knyttet til oppføring og vedlikehold av fast eiendom i bosetningene samt et forbud mot å erverve eierandeler i næringsvirksomhet med hovedsete og produksjonssted i bosetningene.

3. Utviklingen i andre land

Flere land har kunngjort at de vil gjennomføre enkelte restriksjoner rettet mot de folkerettsstridige israelske bosetningene.

Den irske regjeringen har sendt et lovforslag om forbud mot innførsel av varer med opprinnelse i bosetningene på høring til nasjonalforsamlingen.⁵ I det irske lovforslaget identifiseres bosetningene gjennom en henvisning til EUs postkodelister over palestinske områder okkupert av Israel.⁶

Spania introduserte gjennom lovdekret 10/2025 et forbud mot import av varer med opprinnelse i israelske bosetninger i okkuperte palestinske områder. Det spanske lovdekretet slår også fast at markedsføring av bosettervarer skal være forbudt i henhold til landets markedsføringslovgivning. Lovdekretet innfører også restriksjoner på salg av forsvars- og flerbruksvarer til Israel.⁷

I august 2025 kunngjorde Slovenia, at de hadde innført et forbud mot import av varer fra bosetningene⁸. I den slovenske kunngjøringen oppgis det også at de utreder muligheten for å innføre et eksportforbud for slovenske varer til bosetningene.

³ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/regjeringen-frarader-handel-og-naringsvirksomhet-med-israelske-bosettinger/id3028680/>

⁴ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/skjerper-fraradingen-til-norsk-naringsliv-unnga-handel-som-bidrar-til-a-oppretholde-israels-okkupasjon-av-palestina/id3061358/>

⁵ [Israeli Settlements in the Occupied Palestinian Territory \(Prohibition of Importation of Goods\) Bill 2026 – No. 57 of 2026 – Houses of the Oireachtas](#)

⁶ Se [Explanatory Memorandum til Israeli Settlements in the Occupied Palestinian Territory \(Prohibition of Importation of Goods\) Bill 2026](#).

⁷ [BOE-A-2025-18831 Royal Decree-Law 10/2025, of 23 September, adopting urgent measures against the genocide in Gaza and supporting the Palestinian population.](#)

⁸ [Prime Minister Golob: Slovenia to provide additional humanitarian aid to the Palestinian civilian population | GOV.SI](#)

Belgias regjering kunngjorde i september 2025 at den vil innføre et nasjonalt forbud mot import av varer som er produsert, utvunnet eller bearbeidet i territorier under ulovlig israelsk okkupasjon.⁹ Forbudet skal også inneholde kontrollmekanismer for å sikre at importforbudet respekteres.

Nederlandske myndigheter har foreslått et forbud mot import av varer med opprinnelse i israelske bosetninger. I likhet med den irske lovgivningen identifiseres bosetningene gjennom en henvisning til EUs postkodelister.¹⁰

4. Lovens hovedinnhold

Det foreligger per i dag ingen lov eller andre rettslig bindende restriksjoner som gjelder for handel med de folkerettsstridige israelske bosetningene som sådan.

I denne loven foreslås det derfor å lovfeste visse forbud som retter seg mot handel med bosetningene. For det første gjelder dette et forbud mot innførsel av varer med opprinnelse i bosetningene og utførsel av varer med bosetningene som bestemmelsessted. I tillegg foreslås det et forbud mot kjøp av eiendom og å yte bygge- og anleggstjenester, ingeniørtjenester, arkitekttjenester, eiendomsmeglings- og oppgjørstjenester direkte knyttet til oppføring, kjøp eller salg av fast eiendom i bosetningene. Videre foreslås det et forbud mot erverv av næringsvirksomhet med hovedsete og produksjonssted i bosetningene.

For å sikre etterlevelsen av forbudene foreslås det innført en straffebestemmelse som rammer overtredelser av forbudene. Siden en rekke av handlingene som forbys er handlinger foretatt i utlandet, nærmere bestemt i israelske bosetninger i Palestina, foreslås det også at det gjøres unntak fra kravet om dobbel straffbarhet i straffeloven § 5 første ledd nr. 1.

Loven foreslås videre å inkludere et humanitært unntak som klargjør at forbudene ikke under noen omstendigheter er ment å ramme humanitære aktiviteter. I tillegg foreslås det et unntak fra lovens øvrige forbud for handlinger som har tilstrekkelig palestinsk tilknytning.

5. Folkerettslige rammer

5.1 Innledning

Forbudene som foreslås innført i loven må vurderes opp mot Norges handelsrettslige forpliktelser, både i Verdens handelsorganisasjon (WTO) og frihandelsavtalene mellom EFTA-statene, som Norge er en del av, og Israel så vel som Palestina. Dette gjelder særlig forbudet som retter seg mot inn- og utførsel av varer, men også forbudene som retter seg mot å yte visse tjenesteytelser i tilknytning til oppføringen av fast eiendom i bosetningene.

⁹ [Middle East and Palestinian Sovereignty - Agreement of the Belgian federal government \(restricted format\) | FPS Foreign Affairs - Foreign Trade and Development Cooperation](#)

¹⁰ Det nederlandske forslaget og bakgrunnsdokumentene er tilgjengelige her [Documents accompanying Temporary Sanction Decision on Unlawful Settlements in the Territories Occupied by Israel | Overheid.nl | Legislative calendar](#)

5.2 WTO og sikkerhetsunntakene i GATT 1994 artikkel XXI og GATS XIVbis

Norge er, i likhet med Israel, medlem i WTO, og dermed part i Generalavtalen om tolltariffer og handel 1994 (GATT 1994) og Generalavtalen om handel med tjenester (GATS).

Innførsels- og utførselsforbud er i utgangspunktet i strid med WTOs regelverk, jf. GATT 1994 artikkel XI:1, som forbyr såkalte kvantitative restriksjoner på import og eksport. Videre vil forbudene knyttet til tjenesteytelser etter omstendighetene kunne være i strid med forpliktelser som følger av GATS.

Det kan likevel gjøres unntak etter vilkårene i sikkerhetsunntakene som følger av GATT 1994 artikkel XXI og GATS artikkel XIVbis.

For at GATT 1994 artikkel XXI og GATS artikkel XIVbis skal være aktuelle, er det en forutsetning at et tiltak er i strid med en av WTO-regelverkets materielle bestemmelser. Fast norsk syn er at WTO-forpliktelsene kun gjelder for handel med Israel på territoriet innenfor grensene fra før 4. juni 1967. Dette er i tråd med Israels internasjonalt anerkjente grenser, slik det blant annet er uttrykt i vedtak av FNs sikkerhetsråd.¹¹ I utgangspunktet er det derfor ikke nødvendig å forankre forbudene rettet mot de israelske bosetningene i Palestina WTO-rettslig. Departementet finner likevel grunn til å bemerke at vilkårene etter sikkerhetsunntakene i GATT 1994 artikkel XXI og GATS artikkel XIVbis uansett vil være oppfylt.

Relevante deler av artikkel XXI (Security Exceptions) lyder som følger:

«Nothing in this Agreement shall be construed

[...]

(c) to prevent any contracting party from taking any action in pursuance of its obligations under the United Nations Charter for the maintenance of international peace and security.»

GATS artikkel XIVbis har likelydende ordlyd. Bestemmelsene er ment å hjemle særlig tiltak som gjennomføres for å oppfylle vedtak fra FNs sikkerhetsråd.

FNs sikkerhetsråd fastslo allerede i 1948 i resolusjon 54 (1948) at situasjonen i Palestina utgjorde en trussel mot freden i henhold til FN-paktens artikkel 39. I resolusjon 465 (1980), fastslår Rådet at Israels bosettingspolitikk er i åpenbar strid med folkeretten, og at politikken må avsluttes. I tillegg bes alle FNs medlemsstater om «not to provide Israel with any assistance to be used specifically in connexion with settlements in the occupied territory».

Det har fra Israels side blant annet vært hevdet at resolusjon 465 (1980) ikke er rettslig bindende. Haag-domstolen fant i sin rådgivende uttalelse om muren at alle stater er forpliktet til ikke å anerkjenne situasjonen som oppstår som følge av byggingen av muren som lovlig og ikke støtte opp om å videreføre denne situasjonen.¹² Domstolen kom i den rådgivende uttalelsen av 19. juli 2004 til at alle stater er forpliktet til å ikke anerkjenne som lovlig og ikke bidra til å videreføre

¹¹ Se bl.a. FNs sikkerhetsråds resolusjoner 242 (1967), 465 (1980) og 2334 (2016), som alle legger til grunn at Israel ikke har suverenitet over områder okkupert etter 4. juni 1967.

¹² Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory, Advisory Opinion, I. C. J. Reports 2004, p. 202.

situasjonen som oppstår som følge av Israels folkerettsstridige tilstedeværelse i Det okkuperte palestinske området.¹³

På bakgrunn av dette vil vilkårene i artikkel XXI og artikkel XIVbis i alle tilfeller være oppfylt.

5.3 EFTAs handelsavtale med Israel og Norges bilaterale landbruksavtale med Israel

Norge har, som medlem av EFTA, inngått en folkerettslig forpliktende frihandelsavtale med Israel. Frihandelsavtalen er ikke eksplisitt avgrenset til handel med Israel innenfor 1967-grensene, som fastsatt av FNs sikkerhetsråd, men det følger av sikker praksis at avtalen skal forstås med en slik begrensning. Videre har Norge en tilhørende bilateral landbruksavtale med Israel, som har samme geografiske virkeområde som frihandelsavtalen.

Handel med varer til eller fra de folkerettsstridige bosetningene er derfor ikke omfattet av avtalene, og Norge har ingen forpliktelser til å avstå fra å innføre et forbud mot innførsel- eller utførsel av varer fra eller til disse områdene.

Frihandelsavtalen innebærer også at opprinnelsesbevis utstedt i Israel skal omfatte navnet på byen, landsbyen eller den industrielle sonen som varer er produsert i. EFTA-landene benytter, i likhet med EU, en postkodeliste publisert på EUs nettsider for å gjennomføre den geografiske avgrensingen.¹⁴

5.4 EFTAs handelsavtale med Palestina og Norges bilaterale landbruksavtale med Palestina

Norge har også, som medlem av EFTA, inngått en folkerettslig bindende frihandelsavtale med Palestina og en tilhørende bilateral landbruksavtale med Palestina. Det er viktig at et forbud mot inn- eller utførsel av varer til de israelske bosetningene ikke samtidig rammer handel med legitime palestinske varer.

Både handelsavtalen og landbruksavtalen gir varer med opprinnelse på Vestbredden, på nærmere vilkår, preferansetollavgift. Slik tollavgiftsbehandling skal dokumenteres med palestinsk opprinnelsesbevis. Etter avtalen kan også norske tollmyndigheter anmode palestinske tollmyndigheter om å verifisere varens opprinnelse i Palestina.

Opprinnelsesbevis og myndighetssamarbeid kan bidra til å unngå at legitime palestinske varer rammes av forbudene.

¹³ Legal Consequences arising from the Policies and Practices of Israel in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, Advisory Opinion, I.C.J. Reports 2024, p. 753.

¹⁴ [Israel - EFTA frihandelsavtale - Tolletaten](#)

6. Nærmere om utvalget og avgrensingen av de foreslåtte forbudene

Formålet med loven som foreslås er å forby norske borgere og andre innenfor norsk jurisdiksjon å foreta handlinger som bidrar til opprettholdelsen av Israels folkerettsstridige bosetninger i Palestina.

Departementet har vurdert om lovens forbud bør gjelde næringsvirksomhet som «bidrar til» opprettholdelsen av bosetningene. En slik ordlyd omfatter enhver uønsket handling og er nær ordlyden i Stortingets anmodningsvedtak 20. juni 2025. Regjeringens frarådingen til næringslivet 7. mars og 17. oktober 2024 om handel med Israel som støtter opp om bosetningene, bruker også lignende språk.

En slik ordlyd er svært vid, og vil i praksis være vanskelig å avgrense. For den enkelte vil det være krevende å forstå hvilke aktiviteter som i lovens forstand er å «bidra til» opprettholdelsen av de folkerettsstridige bosetningene. En slik uklarhet gjør det også krevende å håndheve forbudet.

I den nærmere vurderingen av hvilke handlinger som bør forbys, er det derfor lagt stor vekt på å komme frem til handlinger som på den ene siden anses å ligge i kjernen av aktiviteter som «bidrar til» opprettholdelsen av bosetningene, samtidig som ordlyden er tilstrekkelig klar med hensyn til hvilke handlinger som rammes.

Loven er ikke ment som en generell handelsboikott av Israel, og skal derfor ikke omfatte handel innenfor Israels internasjonalt anerkjente grenser. Forbudene som foreslås innført retter seg derfor mot aktiviteter som gjennomføres i eller med bosetningene i Palestina.

Etter sin ordlyd gjelder avgrensningen aktiviteter med «israelske bosetninger i Palestina». Med denne formuleringen menes folkerettsstridige israelske bosetninger som befinner seg på Palestinas territorium, det vil si palestinske områder okkupert av Israel i 1967, inkludert Øst-Jerusalem.¹⁵ Man kunne i prinsippet stilt spørsmål om såkalte «utposter» kan anses omfattet av den folkerettsstridige israelske bosettingspolitikken, ettersom de ofte er etablert i strid med israelsk lovgivning. I tråd med Haag-domstolens rådgivende uttalelse av 19. juli 2024 skiller ikke lovforslaget mellom bosetninger og slike utposter. Også slike utposter omfattes av lovforslaget siden Israels tilstedeværelse i hele Palestina er folkerettsstridig. Utpostene er også gjennomgående støttet, implisitt eller eksplisitt, av israelske myndigheter. Utpostene gis ofte en etterfølgende godkjenning av israelske myndigheter.¹⁶

«Israelske bosetninger» kjennetegnes også ved at de er bebodd av israelsk sivilbefolkning eller israelske bedrifter uten nødvendige tillatelser fra palestinske myndigheter. Bosetningene er ofte knyttet til israelsk infrastruktur, og eiendommene kan tidligere ha blitt konfiskert fra palestinske borgere og re-allokert til bosettere av israelske myndigheter.¹⁷

¹⁵ Se eksempel på kart over Israels grenser her [Territories occupied by Israel since June 1967 - Map - Question of Palestine](#) I dette kart-eksemplet vil den stiplede linjen på kartet, betegnet som «Armistice Demarcation Line, 1949», vise skillet mellom Israels legitime grenser opp mot palestinske områder. Kartet viser også Israels grenser mot Golan-høydene som også er okkupert, men disse bosetningene er ikke innenfor Palestinas territorium og rammes derfor ikke av forbudene.

¹⁶ ICJ Advisory Opinion 19 July 2024 side Kapittel B Settlement Policy, side 35 flg, særlig avsnitt 112.

¹⁷ Ibid. Se særlig avsnitt 116, 117 og 120.

Spørsmålet om hva som utgjør en israelsk bosetning vil derfor sjelden by på tvil. I praksis kan postkodelistene over israelske bosetninger som benyttes i tilknytning til frihandelsavtalene med Israel gi praktisk veiledning. Se punkt 5.3.

Øst-Jerusalem er, på sin side, et tettbebygd byområde og det kan derfor ikke utelukkes at det oppstår tvil om en aktivitet med tilknytning til Øst-Jerusalem faller innenfor eller utenfor lovens bosetnings-begrep. Det er ikke meningen å ramme handlinger som har tilstrekkelig palestinsk tilknytning. I en egen bestemmelse foreslås det derfor et unntak som innebærer at legitime palestinske aktiviteter ikke rammes av lovens øvrige bestemmelser.

Det er videre gjort nærmere vurderinger av avgrensingen i tilknytning til hver enkelt bestemmelse som foreslås innført. Disse redegjøres det for nærmere i omtalen under.

7. Forbud mot inn- og utførsel av varer fra bosetningene

Departementet har kommet til at det bør innføres et forbud som omfatter innførsel av varer med opprinnelse i israelske bosetninger i Palestina og utførsel av varer med bestemmelsessted i de samme bosetningene.

Med israelske bosetninger i Palestina menes folkerettsstridige israelske bosetninger som befinner seg på Palestinas territorium. Det vil si palestinske områder okkupert av Israel i 1967. Dette inkluderer Øst-Jerusalem.¹⁸

Departementet har, som nevnt i punkt 6, lagt stor vekt på å komme frem til en ordlyd som beskriver tilstrekkelig klart hvilken vareførsel som omfattes, slik at forbudet både kan etterleves og håndheves. Departementet har også lagt vekt på at vareførsel til og fra bosetningene er i kjernen av de handlinger som «bidrar til å opprettholde de folkerettsstridige israelske bosetningene», som er ordlyden i regjeringens fraråding av 7. mars 2024 og Stortingets anmodningsvedtak 20. juni 2025.

Et forbud som retter seg mot varer med opprinnelse i bosetningene er også i tråd med lignende forbud som er innført eller vurderes innført av andre land. Departementets forslag går samtidig noe lenger ved at også utførsel av varer fra Norge til bosetningene, rammes.

Departementet har også lagt vekt på at det, som del av sanksjonene mot Russland, er brukt en lignende avgrensning knyttet til importforbud av varer fra de russisk-okkuperte områdene av Ukraina.¹⁹

Forbudene er ikke ment å ramme inn- eller utførsel av varer til eller fra palestinske områder som ikke er del av en israelsk bosetning. Det gjelder også humanitær innsats.

¹⁸ Se eksempel på kart over Israels grenser her [Territories occupied by Israel since June 1967 - Map - Question of Palestine](#) I dette kart-eksemplet vil den stiplede linjen på kartet, betegnet som «Armistice Demarcation Line, 1949», vise skillet mellom Israels legitime grenser opp mot palestinske områder. Kartet viser også Israels grenser mot Golan-høydene som også er okkupert, men disse bosetningene er ikke innenfor Palestinas territorium og rammes derfor ikke av forbudene.

¹⁹ Se [Forskrift om restriktive tiltak vedrørende handlinger som undergraver eller truer Ukrainas territoriale integritet, suverenitet, uavhengighet og stabilitet](#) § 9 bokstav a og § 14a.

For å ta høyde for en utvikling på bakken som kan skape tvil om grensedragningen foreslår departementet å innta en egen bestemmelse som slår fast at forbudene ikke gjelder for varer med tilstrekkelig palestinsk tilknytning. Det vil for eksempel være varer som innføres i tråd med frihandelsavtalen med Palestina. I tillegg foreslår departementet et uttrykkelig unntak for inn- og utførsel av varer som er nødvendige for å sikre at humanitær bistand leveres til rett tid. Disse omtales nærmere nedenfor i punkt 9.

Varer som innføres til eller utføres fra Norge i strid med det foreslåtte forbudet i § 1, kan kontrolleres av Tolletaten når varen deklarerer for inn- eller utførsel etter reglene i vareførselsloven.

Med hjemmel i vareførselsloven kan Tolletaten også holde tilbake eller innhente varer som inn- eller utføres i strid med det foreslåtte forbudet. Videre kan Tolletaten destruere varer som holdes tilbake, forutsatt at nærmere vilkår om varsling og samtykke er oppfylt.

Tolletaten kan, med hjemmel i vareførselsloven, ta beslag i en vare når det er skjellig grunn til mistanke om overtredelse av straffebestemmelsen i den foreslåtte loven, og varen antas å kunne inndras etter straffeloven kapittel 13. Formålet med beslag er å sikre eventuell inndragning som følge av forelegg ilagt av påtalemyndigheten eller dom i en straffesak.

Den foreslåtte loven vil også gjelde for Svalbard, Jan Mayen og bilandene, se punkt 12. Disse områdene er ikke omfattet av tollområdet slik de er fastsatt i vareførselsloven § 1-2 annet ledd, men Svalbard er et eget tollområde og kontrollen med vareførselen på Svalbard følger av bestemmelsene i forskrift om vareførselskontroll på Svalbard av 13. desember 2022 nr. 2193.

8. Forbud mot kjøp av fast eiendom og tjenesteytelser knyttet til fast eiendom

8.1 Forbud mot kjøp og annet erverv av fast eiendom i bosetningene

Departementet mener videre at det bør innføres forbud mot at norske aktører erverver fast eiendom i de israelske bosetningene i Palestina.

Erverv av eiendom i bosetningene vil stå i direkte sammenheng med opprettholdelse og utvidelse av bosetningene og ligger derfor i kjernen av handlinger som det er ønskelig å forby.

Som et utgangspunkt er forbudet ment å ramme ethvert erverv av fast eiendom i de israelske bosetningene, uavhengig av om eiendommen kjøpes eller overdras som gave. Forbudet mot erverv av eiendom vil også gjelde uavhengig av eieformen, herunder om eiendommen kjøpes direkte, eller inngår i en aksjeoverdragelse, for eksempel gjennom et selskapserverv hvor hovedformålet med selskapet er å regulere eierforholdet til eiendommen.

Samtidig vil ikke et passivt innehav av aksjer i et selskap som har en annen hovedvirksomhet enn å eie eiendommen i bosetningene, omfattes av forbudet. Det foreslås en egen bestemmelse som forbyr erverv og utvidelse av eierskap i selskaper som driver næringsvirksomhet med hovedsete og produksjonssted i bosetningene.

Forbudet som foreslås er avgrenset til erverv av eiendom, det vil si at den ikke griper inn i eksisterende eierforhold, men forbyr at noen utvider eierinteresser i eller kjøper nye eiendommer i bosetningene.

Med israelske bosetninger i Palestina, menes også her, folkerettsstridige israelske bosetninger som befinner seg på Palestinas territorium, det vil si palestinske områder okkupert av Israel i 1967. Dette inkluderer Øst-Jerusalem.²⁰

8.2 Forbud mot å yte visse tjenester knyttet til oppføring, reovering, kjøp eller salg av fast eiendom i de israelske bosetningene i Palestina

Departementet foreslår videre et forbud mot å yte bygge- og anleggstjenester, arkitekt eller ingeniørtjenester så vel som eiendomsmeulings- eller oppgjørstjenester knyttet til oppføring, reovering, kjøp eller salg av fast eiendom i de israelske bosetningene.

På samme måte som for eiendomserverv mener departementet at det er ønskelig å ramme tjenesteytelser i tilknytning til byggeprosjekter og omsetning av eiendom i israelske bosetninger i Palestina.

Bestemmelsen retter seg direkte mot tjenesteytelser som har «tilknytning til oppføring eller omsetning av eiendom». Det kreves en naturlig sammenheng mellom tjenesteytelsen og enten oppføringen, utviklingen, reoveringen eller salget av eiendommen. At bestemmelsen retter seg mot tjenesteytelsen direkte innebærer videre at forbudet for eksempel ikke rammer rene aksjeinnehav i selskaper som kan ha påtatt seg enkeltstående oppdrag innenfor bosetningene.

Israelske myndigheter har for eksempel kunngjort en plan som godkjenner utbyggingen av boliger, infrastruktur og offentlige bygninger i det såkalte E1-bosetningsområdet på Vestbredden, som er en del av Palestina.²¹ Etter forslaget vil det bli forbudt for norske aktører å yte de nevnte tjenestene knyttet til eiendommer som inngår i denne type prosjekter fordi det gjelder utbyggingen av fast eiendom i israelske bosetninger i Palestina.²²

Forbudet er avgrenset til å gjelde for tjenesteytelser som ytes i israelske bosetninger, og som i lovens bestemmelser for øvrig menes det her folkerettsstridige israelske bosetninger som befinner seg på Palestinas territorium, det vil si palestinske områder okkupert av Israel i 1967. Dette inkluderer Øst-Jerusalem.

Det er ikke meningen at bestemmelsen skal ramme palestinere eller personer med palestinsk bakgrunn sin mulighet til å motta slike tjenester for egne eiendommer, og unntaksbestemmelsen for handlinger som har en tilstrekkelig palestinsk tilknytning vil gjelde i en situasjon hvor det er palestinere eller personer med palestinsk bakgrunn som søker tjenester til eiendommer i Palestina.

²⁰ Se eksempel på kart over Israels grenser her [Territories occupied by Israel since June 1967 - Map - Question of Palestine](#) I dette kart-eksemplet vil den stiplede linjen på kartet, betegnet som «Armistice Demarcation Line, 1949», vise skillet mellom Israels legitime grenser opp mot palestinske områder. Kartet viser også Israels grenser mot Golan-høydene som også er okkupert, men disse bosetningene er ikke innenfor Palestinas territorium og rammes derfor ikke av forbudene.

²¹ [Notice of Validation of Detailed Plan No. 420/4/7 - E1 Complex Ma'ale Adumim Coordination of Government Activities in the Occupied Territories](#)

²² [Joint statement from the leaders of the United Kingdom, France, Germany, Italy, Canada, Australia, New Zealand, Norway and the Netherlands on the situation in the West Bank - regjeringen.no](#) og

8.3 Forbud mot erverv av andeler i israelsk næringsvirksomhet med hovedsete og produksjon i de israelske bosetningene i Palestina

Departementet foreslår i tillegg et forbud for norske aktører mot å erverve eierandeler i selskaper som driver næringsvirksomhet med hovedsete og produksjon i de israelske bosetningene i Palestina.

Som nevnt over er det i utgangspunktet ønskelig å ramme all næringsvirksomhet som «bidrar til» å opprettholde de folkerettsstridige bosetningene, men en slik avgrensning ville skapt betydelige utfordringer i praksis med å avklare hvilke selskaper som hadde vært omfattet av forbudet eller ikke.

I den foreslåtte bestemmelsen oppstilles det derfor kumulative vilkår til at virksomheten har både hovedsete og produksjon i bosetningene. Med hovedsete menes det registrerte forretningsstedet til virksomheten. Utenlandske selskaper eller selskaper som har hovedsete i Tel Aviv vil derfor ikke være omfattet av bestemmelsen, selv om de har produksjon i en bosetning. For varer som produseres i bosetningene vil uansett innførselsforbudet gjelde.

9. Forholdet til Grunnloven § 97

9.1 Innledning

Det kan problematiseres om lovforslagets bestemmelser som forbyr eller begrenser visse typer næringsvirksomhet eller disposisjoner over eiendom kan innebære et inngrep i etablerte rettsposisjoner på en måte som må vurderes opp mot forbudet mot tilbakevirkende lover i Grunnloven § 97.

9.2 Tilbakevirkningsforbudet i Grunnloven § 97

Det følger av Grunnloven § 97 at «ingen lov må gis tilbakevirkende kraft».

I HR-2016-389-A (stortingspensjon) oppsummerer Høyesterett grunnlovsvernet slik i avsnitt 76 og 77:

«...[K]jernespørsmålet er hvor sterkt tilbakevirkningselementet er. Hvis loven direkte knytter tyngende rettsvirkninger til tidligere hendelser, er loven som hovedregel grunnlovsstridig. Gir loven derimot bare regler om hvordan en allerede etablert posisjon skal utøves, er hovedregelen den motsatte. I de sistnevnte tilfellene har lovgiveren et betydelig spillerom, se avsnitt 94 i strukturkvotedommen. Det er en glidende overgang mellom disse ytterpunktene. I rederiskattdommen omtales dette som 'overgangsformer', mens det i strukturkvotedommen fremheves at 'Borthen-normen' er relativ, fleksibel og skjønnsmessig.

Jeg konstaterer videre at det uavhengig av normvalg må skje en avveining mellom de vernede interesser på den ene siden, og de samfunnsmessige hensynene på den annen. Vurderingen må skje konkret for dem som er parter i saken, men det må kunne tas hensyn til helheten ved lovreguleringen, se avsnitt 155 i rederiskattdommen. Ved vurderingen har det betydning hvilke rettigheter eller posisjoner inngrepet gjelder, hvilket grunnlag den enkelte eller en gruppe har for sine forventninger, om inngrepet er plutselig

og betydelig, og om fordelingen av byrdene rammer den enkelte eller en gruppe særlig hardt, jf. Borthen-dommen og strukturkvotedommen. De samfunnsmessige hensynene må holdes opp mot dette.»

9.3 Vurdering

Forbudet mot å kjøpe eller på annet vis erverve fast eiendom retter seg mot fremtidig erverv av eiendom og ikke etablerte rettsposisjoner. Tilsvarende gjelder forbudet mot å erverve eller utvide eierandeler i næringsvirksomhet i bosetningene kun for fremtidige disposisjoner.

Utover dette vil det kun i meget begrenset utstrekning kunne tenkes at forbudene får betydning for utnyttelsen av en etablert rettsposisjon. Det kan for eksempel tenkes at en eksisterende eierandel i en virksomhet blir mindre verdt eller vanskelig å utnytte ved at det ikke vil være mulig for den enkelte å øke sin eierandel ytterligere i virksomheten.

Etter departementets syn vil en slik begrenset virkning neppe være tilstrekkelig til å utgjøre et inngrep som fører til at loven kan anses å ha tilbakevirkende kraft i strid med forbudet etter Grunnloven § 97. I alle tilfeller vil det samme resultatet følge av interesseavveiningen som må foretas etter bestemmelsen. Rettsposisjoner til eiendom og næringsvirksomhet i bosetningene vil gjennomgående ha vært muliggjort gjennom forutgående menneskerettsbrudd og folkerettsstridige handlinger. De samfunnsmessige interessene i å reagere mot en slik praksis vil etter departementets syn klart nok veie tyngre enn hensynet til å beskytte eventuelle økonomiske interesser som er stiftet på et slikt grunnlag.

Etter dette er departementet kommet til at forbudsbestemmelsene i loven ikke er i strid med Grunnloven § 97.

10. Unntak for handlinger som har tilstrekkelig palestinsk tilknytning

Departementet foreslår en bestemmelse som gjør unntak fra lovens øvrige forbud for handlinger som har en tilstrekkelig palestinsk tilknytning, og som ikke bidrar til oppføring, utvidelse eller opprettholdelse av de israelske bosetningene i Palestina. Det foreslås også at departementet kan gi forskrift som utfyller nærmere hvilke handlinger som omfattes av første ledd.

Formålet med loven er å motvirke handlinger som bidrar til å opprettholde Israels folkerettsstridige bosetninger i Palestina. Loven er derimot ikke ment å ramme palestinske aktiviteter som naturlig knytter seg til palestinsk territorium, befolkning eller næringsvirksomhet.

Avgrensningen av lovens forbud til «israelske bosetninger i Palestina» innebærer, som beskrevet over, at palestinske aktiviteter på palestinsk territorium ikke omfattes av forbudene.

På bakgrunn av denne avgrensningen av forbudene, og fordi lovens virkeområde forutsetter at det foreligger en tilstrekkelig tilknytning til Norge eller norske aktører, er det etter departementets syn usikkert hvilket konkret behov det er for det foreslåtte unntaket i første ledd.

Siden Israel utøver faktisk kontroll over store deler av palestinsk territorium, herunder Øst-Jerusalem, foreslås det for sikkerhets skyld et generelt unntak som skal klargjøre at aktiviteter med en tilstrekkelig palestinsk tilknytning ikke rammes av forbudene, også innenfor palestinske områder som israelske myndigheter kontrollerer.

Unntakets anvendelse på den enkelte handling vil måtte vurderes konkret. Det avgjørende er om handlingen etter sin art og sitt formål har tilstrekkelig palestinsk tilknytning, og om den etter en samlet vurdering fremstår som knyttet til palestinske interesser eller næringsvirksomhet, snarere enn til bosettingsvirksomhet. Ved vurderingen kan det blant annet legges vekt på hvilke aktører som gjennomfører handlingen eller hvem den er til fordel for, hvilken eiendom, virksomhet eller vareførsel handlingen gjelder, og om handlingen synes motivert av å bidra til oppføring, utvidelse eller opprettholdelse av israelske bosetninger eller ikke.

Med hensyn til vareførsel vil for eksempel unntaket være anvendelig på varer som innføres i samsvar med frihandelsavtalen med Palestina. I tilknytning til forbudene mot kjøp av fast eiendom og tjenesteytelser knyttet til fast eiendom, vil unntaket kunne komme til anvendelse på en eiendomstransaksjon i Øst-Jerusalem som gjennomføres mellom eller med personer med palestinsk bakgrunn. På samme måte vil unntaket kunne anvendes på erverv av næringsvirksomhet hvis det skjer med og til fordel for aktører med palestinsk bakgrunn.

I andre ledd foreslås det innført en forskriftsfullmakt som åpner for at det kan gis nærmere bestemmelser for hvilke handlinger som anses å ha en tilstrekkelig palestinsk tilknytning etter første ledd. Forskriftsfullmakten er primært tenkt brukt for de tilfeller at eventuelle forhandlede løsninger for landområdene som palestinske myndigheter er del av og medvirker til, fordrer justeringer eller presiseringer av unntaket. Men forskriftshjemmelen kan også benyttes til å utfylle unntaket på generelt grunnlag.

11. Unntak for aktiviteter med humanitære formål

Departementet foreslår en bestemmelse som klargjør at ingen av lovens øvrige bestemmelser kommer til anvendelse på aktiviteter med humanitære formål.

Det er viktig at humanitær bistand kan gis raskt og ikke risikerer forsinkelser som følge av opplevd usikkerhet om hvorvidt deler av aktivitetene som er nødvendige for å levere bistanden kan rammes av lovens øvrige forbud.

Avgjørende for om noe er å anse som en «aktivitet med humanitære formål» er om det er tale om levering av humanitær bistand som ytes i tråd med de humanitære prinsippene humanitet, upartiskhet, uavhengighet og nøytralitet. Som oftest vil dette kjennetegnes ved at bistanden gis av en internasjonal anerkjent humanitær organisasjon og dens samarbeidspartnere. Unntaket gjelder for alle handlinger som er nødvendige for gjennomføringen av aktiviteter med humanitære formål og vil gjelde for alle aktører, også kommersielle, som utfører oppgaver i tilknytning humanitær bistand på vegne av en humanitær aktør. Det er ikke et krav om at Norge støtter den humanitære organisasjonen.

12. Lovens virkeområde

12.1 Innledning

Det følger av straffeloven § 1 at straffelovens virkeområde gjelder for alle straffbare handlinger også, i utgangspunktet, denne lovens bestemmelser.

Departementet er kommet til at det som et utgangspunkt ikke er grunnlag for å fravike utgangspunktene som følger av straffeloven kapittel 1 annet enn kravet til dobbel straffbarhet som følger av straffeloven § 5 nr. 1.

12.2 Unntak fra kravet til dobbel straffbarhet i straffeloven § 5

Som nevnt foreslår departementet at det gjøres unntak fra kravet etter straffeloven § 5 første ledd nr. 1.

Det følger av straffeloven § 5 første ledd nr. 1 at straffelovgivningen i utgangspunktet bare kommer til anvendelse på handlinger foretatt i utlandet av norske statsborgere, personer med bosted i Norge eller på vegne av foretak i registrert i Norge, dersom handlingen også er straffbar etter loven i landet der den er foretatt (krav om dobbel straffbarhet).

Flere av forbudene som foreslås innført i denne loven retter seg mot handlinger begått i utlandet og vil naturligvis ikke kunne være effektive om det samtidig stilles krav om at de er gjort straffbare av israelske eller palestinske myndigheter.

Israelske myndigheter vil ikke i dagens situasjon ha noen interesse av å straffe slike handlinger og palestinske myndigheter har som følge av manglende kontroll over områdene begrenset evne til å gjennomføre tilsvarende forbud.

Formålet med loven og hensynet til forbudenes effektivitet tilsier derfor at det gjøres unntak fra vilkåret om et handlingene må være straffbare i landet der de foretatt.

12.3 Lovens anvendelse på Svalbard, Jan Mayen og bilandene

Det følger av straffeloven § 4 at straffelovgivningen gjelder for handlinger foretatt i Norge, herunder på Svalbard, Jan Mayen og de norske bilandene.

Departementet har vurdert om det er behov for å fravike straffelovens utgangspunkt, men kommet til at det ikke er grunnlag for det.

I den nærmere vurderingen av om loven bør gis anvendelse på Svalbard vises det føringene som nevnt i St. Meld. 26 (2023-2024) punkt 2.3.2 om at det rettslige rammeverket for Svalbard skal være mest mulig likt som for fastlandet.

Hensyntatt befolkningens størrelse på Svalbard og Jan Mayen vil det neppe ha stor praktisk betydning at loven gis anvendelse der. Det kan imidlertid ikke utelukkes at det kan bli forsøkt inn- eller utført varer i strid med loven fra disse områdene. Prinsipielt sett ville det vært uheldig om Svalbard ikke var omfattet loven, og de samme hensynene, om enn i mindre grad, gjør seg gjeldende for Jan Mayen og bilandene.

Et særskilt spørsmål er videre om Svalbardtraktaten av 9. februar 1920 legger begrensninger på om loven kan gis anvendelse på Svalbard.

Svalbardtraktaten artikkel 3 krever likebehandling av borgere og selskap innenfor definerte saklige og geografiske områder. Dette gjelder blant annet adgang til øygruppen i tillegg til likebehandling innen maritim-, industri-, bergverks- og handelsvirksomhet. Det er også et krav til likebehandling ved innførsel, utførsel og gjennomførsel av varer.

Etter departementets syn vil ikke forbudene som foreslås innført i denne loven være i strid med Svalbardtraktatens likebehandlingsregler. Hensynet bak forbudene som er foreslått, om å

motvirke handlinger som bidrar til de folkerettsstridige bosetningene i Palestina er både saklig og legitim og vil ikke bli anvendt på bakgrunn av noens nasjonalitet.

13. Bestemmelse om straff

For å sikre etterlevelse av forbudene foreslår departementet en bestemmelse som slår fast at overtredelser av forbudene i loven kan straffes, med en strafferamme på bot eller fengsel inntil 6 måneder for uaktsomme overtredelser og bot eller fengsel inntil 3 år for forsettlig overtredelser.

I den nærmere vurderingen av strafferammen har det blitt sett hen til andre lover som har et utenriks- og sikkerhetspolitisk formål. Dette gjelder lov 6. juni 1997 om innførsle- og utførslereregulering § 4, som har en strafferamme på bøter eller fengsel inntil 6 måneder, lov 18. desember 1987 § 5 om kontroll med eksport av strategiske varer, tjenester og teknologi (eksportkontrollloven) § 5, som har en strafferamme på bøter eller fengsel inntil 5 år, samt lov 16. april 2021 om gjennomføring av internasjonale sanksjoner (sanksjonsloven) § 4 som har en strafferamme på bøter eller fengsel inntil 6 måneder for uaktsomme overtredelser, og bøter eller fengsel inntil 3 år for forsettlige overtredelser av loven. Sanksjoner som gjennomføres i sanksjonsloven kan ha et lignende formål som tiltakene i denne loven, og departementet har lagt avgjørende vekt på dette i fastsettelsen av strafferammen.

Etter departementets syn bør uaktsomhet rammes av straffebudet også i denne loven. Forbudene i loven retter seg mot handlinger som ligger i kjernen av handlinger som kan anses å bidra til oppføring, utvidelse eller opprettholdelse av israelske bosetninger i Palestina. Samtidig retter forbudene seg mot handlinger som typisk foretas som ledd i planlagte økonomiske disposisjoner, hvor det både er mulig og rimelig å forvente at den enkelte foretar nærmere undersøkelser før handlingen gjennomføres. Det vil som regel også være den enkelte som er nærmest til å klarlegge de faktiske forholdene som er avgjørende for om forbudene kommer til anvendelse, herunder hvor varer har sin opprinnelse, om en eiendom er lokalisert i en bosetning, eller om en virksomhet har hovedsete og produksjon i en bosetning. Etter departementets syn tilsier både overtredelsenens karakter og hensynet til effektiv etterlevelse og håndheving at uaktsomhet bør være tilstrekkelig for straffansvar.

Departementet legger videre til grunn at straffutmålingen i konkrete saker bør følge fellesreglene for reaksjonsfastsettelsen i straffeloven kapittel 14 og at straffenivået fastsettes av domstolene på vanlig måte med utgangspunkt i overtredelsenens alvor. Videre mener departementet at forsøk og medvirkning bør være straffbart jf. straffeloven §§ 15 og 16.

14. Økonomiske og administrative konsekvenser

Regjeringen kunngjorde 7. mars 2024 en fraråding mot handel og næringsvirksomhet med israelske bosetninger. I en kunngjøring 17. oktober 2024 ble frarådingen ytterligere skjerpet til å gjelde handel som bidrar til å opprettholde Israels ulovlige tilstedeværelse i Palestina. Det antas at næringslivet i stor grad har innrettet seg etter frarådingene på en måte som innebærer at dette forslaget vil ha beskjedne økonomiske konsekvenser for norsk næringsliv.

Selv om handelen med israelske bosetninger må antas å være svært beskjeden vil loven føre til at offentlige myndigheter, slik som Tolletaten, Utenriksdepartementet og dets underliggende organer og Politiet får ansvar i tilknytning til oppfølgingen av det nye regelverket, herunder arbeid med veiledning, kontroll og håndheving av regelverket.

15. Merknader til bestemmelsene

Merknader til § 1

Bestemmelsens første ledd bestemmer at det er forbudt å innføre varer med opprinnelse i de israelske bosetningene i Palestina.

Begrepet «varer» skal forstås på samme måte som i vareførselsloven § 1-3 bokstav h som baserer seg på den norske tolltariffen.²³

Forbudet mot innførsel omfatter varer med opprinnelse i de folkerettsstridige bosetningene i Palestina. En vares opprinnelse etter denne bestemmelsen fastsettes etter reglene for fastsettelse av såkalt ikke-preferensiell opprinnelse etter tollavgiftsforskriften § 4-2-1 og vareførselsforskriften § 5-12-3 til § 5-12-9.

Opprinnelsesreglene innebærer at varer som produseres i sin helhet i bosetningene rammes av forbudet. Råvarer og liknende fra bosetningene som bearbeides i tilstrekkelig grad eller foredles utenfor bosetningene vil ikke rammes av forbudet. Et eksempel på det siste kan være at appelsiner dyrket i bosetningene blir tilstrekkelig bearbeidet gjennom produksjon av appelsinjuice utenfor bosetningene.

Bestemmelsens andre ledd bestemmer at det er forbudt å utføre varer med bestemmelsessted i de israelske bosetningene. Med utførsel av varer med bestemmelsessted i de israelske bosetningene menes enhver utførsel av varer fra Norge som er ment sendt til de okkuperte områdene uavhengig av fraktruten eller om varen sendes via mellomledd. Forbudet rammer ikke utførsel av varer til Israel innenfor 1967-grensene eller andre tredjeland. Bestemmelse om utstedelse av nasjonalt opprinnelsesbevis ved utførsel er fastsatt i vareførselsforskriften § 5-12-11.

Med israelske bosetninger i Palestina, menes enhver israelsk bosetning som befinner seg på Palestinas territorium, det vil si palestinske områder okkupert av Israel i 1967, inkludert Øst-Jerusalem.²⁴ Det er grensedragningen som er avgjørende for om noe anses som en bosetning i relasjon til forskriften. Samtidig vil postkodelistene over folkerettsstridige bosetninger som benyttes i tilknytning til frihandelsavtalen i praksis ha stor veiledende betydning for grensedragningen. Se nærmere henvisning til postkodelistene i punkt 5.3.

Merknader til 2:

Bestemmelsen innfører et forbud mot å kjøpe eller på annet vis erverve fast eiendom i de israelske bosetningene.

Med fast eiendom menes det samme som følger av definisjonen i avhendingsloven § 1-1 (1); grunn og bygninger og ellers andre innretninger som er varig forbunnet med grunnen. Begrepene «på annet vis erverve» er ment å dekke andre transaksjonsformer enn kjøp og salg, for eksempel

²³ <https://tolltariffen.toll.no/tolltariff>

²⁴ For eksempel på kart over Israels grenser se [Territories occupied by Israel since June 1967 - Map - Question of Palestine](#) I dette eksemplet vil den stiplede linjen på kartet, betegnet som «Armistice Demarcation Line, 1949», viser skillet mellom Israels legitime grenser opp mot palestinske områder. Kartet viser også Israels grenser opp mot Golan-høydene som også er okkupert, men disse bosetningene er ikke innenfor Palestinas territorium og rammes derfor ikke av forbudene.

gaveoverdragelser. Hvis gaveoverdragelser ikke hadde vært omfattet ville forbudet lett kunne omgås.

Eiendommer som overdras gjennom arv er derimot ikke ment å inngå i begrepene «på annet vis erverve» og bestemmelsen gjør uttrykkelig unntak for dette. Arvemottakere kan som utgangspunkt ikke legges til last for å få overført en eiendom i tråd med arvelaters disposisjoner. Videre anses risikoen for at forbudet vil bli forsøkt omgått via arvedisposisjoner, til forskjell fra gavedisposisjoner, som lav.

Som de øvrige bestemmelsene er også denne avgrenset til å gjelde for «israelske bosetninger i Palestina». Forbudet rammer ikke eiendomserverv i Israel innenfor 1967-grensene og den rammer på den andre siden ikke erverv av eiendom i Palestina utenfor bosetningene.

Forbudet vil derfor ikke, som eksempel, ramme transaksjoner mellom eller med palestinere i Øst-Jerusalem. Det prinsippet er også ment klargjort gjennom det generelle unntaket som foreslås i § 5, hvoretter kjøp og salg av eiendom med tilstrekkelig palestinsk tilknytning ikke rammes av lovens øvrige forbud.

Merknader til 3:

Bestemmelsen omfatter forbud mot å yte bygge- og anleggstjenester, ingeniørtjenester, arkitekttjenester, eiendomsmeglings- eller oppgjørstjenester direkte knyttet til oppføring, kjøp eller salg av fast eiendom i de israelske bosetningene.

Forbudet omfatter tjenesteytelser som etter sin art og funksjon direkte bidrar til å forberede, muliggjøre, gjennomføre eller fullføre oppføring, utvidelse, renovering, kjøp eller salg av fast eiendom i bosetningene.

Dette omfatter både tjenester som inngår i selve bygge- og anleggsprosessen, og tjenester som legger til rette for eller gjennomfører konkrete eiendomstransaksjoner i bosetningene. Eksempler er prosjektering, tekniske beregninger, arkitektoppdrag, byggeledelse, eiendomsmegling, taksering og gjennomføring av økonomisk oppgjør i tilknytning til kjøp eller salg, forutsatt at tjenestene gjelder en bestemt eiendom, et bestemt byggeprosjekt eller en konkret kjøps- eller salgstransaksjon i bosetningene.

Merknader til 4:

Bestemmelsen oppstiller et forbud mot erverv av eierandeler i næringsvirksomhet med hovedsete og produksjonssted i de israelske bosetningene i Palestina.

Forbudet omfatter enhver form for erverv av eierandel i næringsvirksomhet så fremst de øvrige kumulative vilkårene er oppfylt. Det vil si at virksomheten må ha sitt hovedsete i en israelsk bosetning og produksjonssted lokalisert i en bosetning. Begrepet hovedsete skal forstås som virksomhetens registrerte forretningsadresse i det israelske foretaksregisteret. At virksomheten har produksjonssted i en bosetning innebærer at produksjon eller de operasjonelle aktivitetene skal være fysisk lokalisert i bosetningen.

Begrepet israelsk bosetning i Palestina skal forstås på samme måte som for øvrige bestemmelser i loven. Forbudet er heller ikke ment å ramme næringsvirksomhet med tilstrekkelig palestinsk tilknytning og det generelle unntaket i § 5 vil til en viss grad utfylle bestemmelsene

Merknader til 5:

Unntaket skal sikre at lovens øvrige forbud ikke rammer handlinger som har en tilstrekkelig palestinsk tilknytning, selv om handlingen geografisk eller faktisk finner sted i områder som må anses som en bosetning eller hvor israelske myndigheter utøver faktisk kontroll. Det avgjørende er ikke om det kan påvises en uttrykkelig tillatelse, avtale eller godkjenning fra palestinske myndigheter i det enkelte tilfellet. En slik forståelse ville gjort unntaket for snevert, blant annet fordi palestinske myndigheters faktiske kontroll og myndighetsutøvelse varierer og kan være begrenset.

Vurderingen vil i stedet bero på en konkret helhetsvurdering av om handlingen etter sin art og sitt formål og de faktiske omstendighetene for øvrig fremstår som en legitim palestinsk aktivitet, og ikke som en aktivitet som bidrar til oppføring, utvidelse eller opprettholdelse av israelske bosetninger. Ved vurderingen kan det blant annet legges vekt på hvem handlingen skjer mellom eller er til fordel for, hvilken eiendom, virksomhet eller vareførsel handlingen gjelder, og om handlingen er knyttet til palestinske rettigheter, palestinsk næringsvirksomhet og handel.

Unntaket kan for eksempel omfatte varer som innføres eller utføres i samsvar med frihandels- eller landbruksavtalene med Palestina, eiendomstransaksjoner mellom aktører med palestinsk bakgrunn i Øst-Jerusalem, eller erverv og tjenesteytelser som skjer til fordel for palestinske personer eller palestinsk næringsvirksomhet. Unntaket omfatter derimot ikke handlinger som, selv om de har enkelte palestinske innslag, i realiteten bidrar til bosettingsvirksomhet eller til å opprettholde israelske bosetninger i Palestina, for eksempel eiendom som kjøpes fra personer med palestinsk bakgrunn for å selges videre til bosettere.

Etter andre ledd kan departementet gi forskrifter som utfyller hvilke aktiviteter som er omfattet av første ledd, for eksempel hvis det inngås fredsavtaler eller lignende som får betydningen for bruken av områdene.

Merknader til 6:

Bestemmelsen gjør unntak fra lovens øvrige forbud for humanitære aktiviteter.

Avgjørende for om noe er å anse som en «aktivitet med humanitære formål» er om det er tale om levering av humanitær bistand som ytes i tråd med de humanitære prinsippene, som er humanitet, upartiskhet, uavhengighet og nøytralitet. Det er ikke en forutsetning at Norge støtter den konkrete humanitære aktiviteten eller organisasjonen. Unntaket vil gjelde for alle handlinger som er nødvendige for gjennomføringen av aktiviteter med humanitære formål.

Merknader til 7:

Bestemmelsen fastsetter at den som overtrer bestemmelsene i § 1-4 kan straffes med bøter eller fengsel inntil tre år eller begge deler. Uaktsom overtredelse straffes etter andre ledd med bøter eller fengsel inntil seks måneder eller begge deler. For øvrig vises det til omtalen i punkt 10.

Merknader til 8:

Bestemmelsen slår fast at loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Merknader til 9:

Bestemmelsen inntar en presisering i straffeloven § 5 om at kravet til dobbel straffbarhet ikke vil gjelde for handlinger begått i utlandet i strid med denne loven.

16. Forslag til lov

Forslag til lov om handelsforbud med israelske bosetninger i Palestina

§ 1 Forbud mot innførsel av varer med opprinnelse i og utførsel av varer til de israelske bosetningene i Palestina

Det er forbudt å innføre varer med opprinnelse i de israelske bosetningene i Palestina.

Det er forbudt å utføre varer med bestemmelsessted i de israelske bosetningene i Palestina.

§ 2 Forbud mot kjøp og salg av eiendom i de israelske bosetningene i Palestina

Det er forbudt å kjøpe eller på annet vis erverve fast eiendom i de israelske bosetningene i Palestina.

Fast eiendom som erverves gjennom mottak av arv omfattes ikke av første ledd.

§ 3 Forbud mot å yte visse tjenester knyttet til oppføring av fast eiendom i de israelske bosetningene i Palestina

Det er forbudt å yte bygge- og anleggstjenester, ingeniørtjenester, arkitekttjenester, eiendomsmeglings- og oppgjørstjenester direkte knyttet til oppføring, renovering, kjøp eller salg av fast eiendom i de israelske bosetningene i Palestina.

§ 4 Forbud mot erverv av næringsvirksomhet med hovedsete og produksjonssted i de israelske bosetningene i Palestina

Det er forbudt å erverve eller utvide eierandeler i næringsvirksomhet som har hovedsete og produksjonssted i de israelske bosetningene i Palestina.

§ 5 Unntak for handlinger som har tilstrekkelig palestinsk tilknytning.

Forbudene i §§ 1 – 4 gjelder ikke handlinger som har en tilstrekkelig palestinsk tilknytning og som ikke bidrar til oppføring, utvidelse eller opprettholdelse av israelske bosetninger i Palestina.

Departementet kan gi nærmere bestemmelser i forskrift om hvilke handlinger som omfattes av første ledd.

§ 6 Unntak for humanitære aktiviteter

Bestemmelsene i §§ 1 til 5 gjelder ikke for aktiviteter som er nødvendige for å sikre levering og utøvelse av humanitær bistand i tråd med de humanitære prinsippene humanitet, upartiskhet, uavhengighet og nøytralitet.

§ 7 Straff

Den som forsettlig overtrer bestemmelsene i §§ 1 til 4 i denne lov straffes med bøter eller fengsel inntil tre år eller begge deler.

Den som uaktsomt overtrer bestemmelser som nevnt i første ledd, straffes med bøter eller fengsel inntil seks måneder eller begge deler.

§ 9 Ikrafttredelse

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer.

Endringer i andre lover

I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff skal § 5 første ledd nytt nr. 14 lyde:

Rammes av lov om handelsforbud med israelske bosetninger i Palestina